

MAGARÁG

1940. Febr. 12

IX. No. 41

2 lei

Tulajdonos és felelős kiadó:
ÖZV. PÁSZTOR EDÉNE

Alapította: **PÁSZTOR EDE**

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK TIBOR

Bejegyezve: Tribunalul Bihor Ordonanța No. 15-1933. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea-Nagyvárad, Piața Mihai Viteazul 4

Miért jön az amerikai megbízott Európába?

Olasz hírforrás szerint
a világbéke megszervezése
az amerikai államférfi célja

Washington. (Stefani.) Welles február 17-én indul el a Rex hajó fedézetén Európába. A Stefani szerint Roosevelt a külügyi államtitkár útjával kapcsolatban a következőket mondotta: Welles nem látogat el sem Finnországba, sem Szovjet-Oroszországba. Utazásának célja kizárólag az, hogy benyomásairól jeleljen tényleget. Szívesebben veszne, ha egy olyan embertől kapok jelelőket, aki megtekintette mind a három hadviselő államot, mintha négy jelelőket kapok négy különböző helyről. Wellesnek nincs felhatalmazása tárgyalásokra, nem viszi az amerikai kormány semmiféle üzenetét magával és európai útjának előre megállapított ideje sincs. Addig marad Európában, ameddig szükségét

látja.

A Stefani másik jelentése Hull külügyminiszter kijelentésével foglalkozik, amelyet kapcsolatba hoznak Welles államtitkár európai útjával.

Hull külügyminiszter tudvalevőleg kijelentette, hogy az amerikai kormány normális diplomáciai úton a világbéke megszervezése érdekében tárgyalásokat kezdett minden semleges állammal.

A tárgyalásokat csak utóbb fogják a hadviselő államokkal is megkezdeni. Egy újabb magyarázó közlemény szerint a Hull által bejelentett tárgyalások előzetes információk beszerzésére irányulnak egy nemzetközi gazdasági rendszer és a fegyverkezések korlátozása tekintetében.

Németország hídegen, Olaszország lelkesedve fogadja az amerikai kezdeményezés híreit

Az amerikai kiküldött első útja Rómába vezet

Amszterdam. (HTL.) Berlini jelelő szerint Roosevelt kezdeményezése ügyében a Wilhelmstrassen nem nagyon derűlátó nyilatkozatot hoztak nyilvánosságra. Illetékes német körökben kijelentették, hogy ha Anglia tovább folytatja a háborút azzal a kimondott háborús céllal, hogy a hitlerizmust meg akarja semmisíteni, akkor Németországnak nem lehet más háborús célja, mint az angol világbirodalom megsemmisítése. Egy másik jelen-

tés szerint német hivatalos körökben kijelentették, hogy Welles németországi látogatásáról csak a sajtóközleményekből értesültek.

Az olasz fővárosban igen nagy örömet keltett Welles látogatásának híre. Jelentőségűnek tartják azt a tényt, hogy a helyettes külügyi államtitkár a Rex olasz óceánjáró hajón Taylорral, a Vatikán kiküldött személyi követével együtt utazik és hogy első útja Rómába vezet.

„Kalapácsütésszerűen” változatlanul tart a támadás a Mannerheim-vonal ellen

Az oroszok a svéd határ felé nyomják a finneket

Heisinki. (Reuter). Hivatalos finn körökben cáfolják azt az állítást, hogy az oroszok áttörték a Mannerheim vonalat. A Reuter azonban stockholmi jelelő szerint alapján megállapítja, hogy az orosz csapatok az elővédvédeket elfoglalták, anélkül azonban, hogy a tulajdonképpeni Mannerheim vonalba benyomultak volna. A Szovjet offenzíva változatlan erővel, száz tankkal tovább tart. Huszonhat bombavető repülőgép Hangoet bombázta. A Stefani megállapítja, hogy az orosz támadás

tés szerint a finnek a karéiai földszoroson visszaverték a szovjet támadást, ugyancsak súlyos veszteségek árán visszaverték a summai szakaszon is az újabb orosz offenzívát. A finn jelelő szerint az egyik fronton az oroszok nyolcszáz embert és sok tankot veszítettek. A harcok során Gonio ezredes is elesett. A légi bombázások az ország belsejében egy civil megölték.

Új korosztályt hív be a Szovjet

Moszkva. (STI). A svájci távirati iroda moszkvai jelelő szerint a Szovjet behívta az 1920-as és 1921-es korosztályt.

A török külügyminiszter vette át a Balkán-szövetség elnökségét

Bucuresti. (Rádó). Gafencu külügyminiszter táviratot intézett Saracioglu török külügyminiszterhez, melyben közölte, hogy február 9-én lejár a Balkán szövetség elnöki megbízatása és ezen a napon a török külügyminiszter veszi át az

elnöki teendőket. A román külügyminiszter azon reménynek adott kifejezést, hogy Saracioglu elnöksége alatt a béke érdekében kifejtett fáradozásokat, amelyek egy pillanatra sem szüneteltek, tovább folytathatják.

Ünneplik

a japán császárság megalapításának 2500-ik évfordulóját

Tokió. (Domei). A japán császárság megalapításának kétezerhatszázadik évfordulója alkalmából XII. Pius pápa,

valamint Horthy Miklós, Magyarország kormányzója üdvözlő táviratot intézett a japán császárhoz.

Mai számunk 8 oldal, 2 lei

Megtámadta egy farkas - félelmében beleugrott a kutba egy perceptor

Vasluiból jelentik: Vasile Astratinei perceptor miután a vaslui pénzügyigazgatóságon élvégezte hivatalos ügyeit, hazaindult gyelög — azonban hiába várták, nem érkezett meg. Tegnap az országút és a falu között egy kut mellett né-

hány katona megtalálta Astratinei aktatáskáját. Belenéztek a kutba és ott látták a perceptor meztelen holttestét. Valószínű, hogy a perceptor megtámadta egy farkas és a szerencsétlen ember, amikor a vadászta a ruháját kezdte ha-

rapdézni, gyorsan levetkezett. Így sem tudott megszabadulni és ijedségében a kutba ugrott, ahol megfulladt.

A környék lakossága most nem mer kimozdulni, úgy fél a farkasoktól.

tompa zaj hallatszott, mintha valaki dörömbölt volna. A különös jelenséget a legszorgosabb vizsgálat sem tudta megmagyarázni.

Zipzár és varrógép javítása garancia mellett JAKAB műszerésznél Avram Iancu No. 5.

Hétfőn fizetik a munkanélküli segélyeket

A munkaügyi felügyelőség közli, hogy a munkanélküli segélyt hétfőn még fizetni fogják a munkaügyi inspektorátuson.

Elmebaj elől zsirosszódával a halálba A buskomor asszony megrendítő öngyilkossága

Megrendítő tragédia áldozata lett Somogyi Julia 41 éves székhelyi származású elvált asszony. Somogyi Julia régebben Adorján József felesége volt. Amióta elváltak, az asszony beköltözött Nagyváradra. Az egyedülálló asszonyon hosszabb idő óta a buskomorság jelei mutatkoztak s hozzátartozói óva gondoskodtak a beteg asszonyról.

A betegség azonban mindinkább elhatalmasodott rajta és a buskomorságban szenvedő asszonyt beszállították az elme

kórházba. Az elmekórházban két napig állott kezelés alatt. Két nap múlva kikiváncsolt onnan és ki is vették. Egy alkalommal elment az egyik barátnéjához, kiment a konyhába és

zsirosszódát ivott.

Tettét csak későn fedezték fel. A súlyos állapotban levő asszonyt nővére Gyár utca 4 szám alatti lakására szállították, ahol tegnap délután meghalt. Az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

Új államminisztert nevezett ki Őfelsége Joan Cristu személyében

(Bucuresti). Az udvari marsall hivatal közli, hogy Ioan Cristu államminiszter Őfelsége kezéhez letette az esküt. Ioan Cristu a külügyminisztérium

gazdasági ügyosztályának volt a főnöke és Románia legtöbb kereskedelmi fizetési egyezményét ő szerkesztette.

„Komiszár ur, az udvarunkban teltámadt egy halott” Izgalmas éjszaka egy szatmári külvárosi házban

Tegnap este 11 óra tájban egy halálsápadt ember jelent meg a szatmári rendőrség szolgálatos őrszobájában. Az izgatott férfi elfúló hangon mondta:

— Jöjjenek ki azonnal a Decebal utca 5 szám alá... De gyorsan.

— Mi történt? — kérdezte Dragoş szolgálatos komiszár.

— Az udvarban feltámadt egy halott... és dörömbölt a koporsóban — adta meg a választ Wieser Mór Decebal utca 5 szám alatti szabómester.

A szolgálatos komiszár néhány rendőr kíséretében a jel-

zett helyre sietett. Az udvarban akkorára már tetőfokára hágott az izgalom. A népes udvar lakói jajgatva szaladgáltak össze-vissza, sokan hálóingben, hiányos öltözkében várták a rendőrség megérkezését. A megfélemlített emberek akkor sem nyerték vissza nyugalmaikat, amikor a rendőrség megállapította, hogy a halotti feltámadásról szóló hír csak fantázia szüleménye.

Az történt, hogy csütörtökön meghalt az udvarban lakó Tóth Samu volt ügyészségi iratáros. A halottat koporsóba tették és felravatalozták.

Estére azonban a sötét szababban egyedül hagyták a halottat.

Este tíz óra tájban a lakók szerint a halottas szobából

A jugoszláviai magyarság belpolitikai állást foglalása

(Nagybecskerek). A jugoszláviai volt magyar párt tagozata dr Váradi Imre elnöklésével ülést tartott. Váradi beszámolt Cvetkovits miniszterelnökkel folytatott legutóbbi tárgyalásairól. Az értekezlet ezután kumondotta, hogy teljes egészében fenntartja a magyar népcsoportnak az önálló magyar párt megalakítására vonatkozó etikai jogát, azonban a körülmények hatása alatt el-

fogadja a kormánypárttal való együttműködést. Erre vonatkozólag felhatalmazták dr Váradi Imrét, hogy a magyar népcsoport nevében folytassa a kormánnyal a tárgyalásokat és a magyarság életérdekeinek megfelelő megállapodást kössön. Az értekezlet úgy látta, hogy a magyarság gazdasági és kulturális szempontjából előnyösebb, ha a kormány szerb ágával egyezik meg.

Jelentés a finn harctérről

Leningrad. (Tass). Az orosz felhivatalos távirati iroda jelentése szerint február 9-én a finn harctereken semmi említésre méltó esemény nem történt. Az orosz haderő vissza-

verte a finn csapatokat, amelyek elvesztett állásaikat akarták visszaszerezni. A légi haderő felderítő tevékenységet folytatott és katonai célpontokat bombázott.

Nagy kommunistaellenes letartóztatások a svéd fővárosban

Stockholm. (Havas). A svéd főváros rendőrsége nagyszabású razziát tartott a kommunista párt helyiségében. A razzián többszáz detektív vett részt. Számos letartóztatás történt. A kiadott jelentés szerint

a letartóztatottak között idegek is vannak, akik nem jelentették be stockholmi tartózkodásukat. Egyidejűleg razziát rendeztek a kommunisták ellen több vidéki városban is.

Békeközvetítéssel próbál- kozik Walles Európában

London. (Reuters). Az angol sajtó részletesen foglalkozik Walles amerikai államtitkár londoni látogatásával. A Daily Mail ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy Amerika minden körülmények között keresz-
tül akarja vinni a kis semleges államok biztosítását. Walles útját az angol lapok szoros összefüggésbe hozzák Roosevelttel és a pápa között nemrégiben lezajlott üzenetváltás-

sal. Az angol sajtó a továbbiak során utal arra, hogy Washington Olaszországnál, mint a legnagyobb háborút nem vizsgáló európai államnál érdek-
lődik arra vonatkozólag, hogyan lehetne megkezdeni oly munkát, mely az igazságos bé-
két célozná.

Olasz körök ilyen irányú kezdeményezést igen szíve-
sen látnának.

Az igazságügyminiszter kategórikusan cáfolja, hogy zsidókat felvesznek az állampolgársági lajstromba

(București. Rador.) Az igazságügyminiszterium tudomást szerezve a Timpul és az Argus fővárosi napilapok 1940 február 9-iki számában megjelent cikkéről, amelyek tartalmuknak még nem felelő címek alatt azt írják, hogy az igazságügyminiszterium elrendelte a csatolt területeken élő és revízió alá nem került zsidók felvételét az állampolgársági névjegyzékbe, kategórikusan megcáfolja azt, hogy ilyen intézkedést hozott volna, amely nem felel meg az érvényben levő törvényeknek. Ezen törvények szerint a román állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló 1939 január 19-én hozott és az 1939 július 27-én a hivatalos lapban közölt törvényrendelet által módosított törvény intézkedései nem vonatkoznak a zsidó polgárokra. A zsidók helyzetét kizárólag a zsidók állampolgárságának revíziójáról szóló 1930 január 21-éről keltezett törvény szabályozza, mint az a román állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló 1939 január 19-ről keltezett törvény 62-k szakaszából is kitűnik.

A mikroton regénye

Romantikus házasságkötést közvetített a belgrádi Balkán-értekezlet

Egy amerikai újságíró, aki a belgrádi rövidhullámu rádió útján számolt be a konferencia híreiről, beleszeretett a bemondónőbe és feleségül vette a szép leányt

Belgrádból jelentik: A belgrádi Balkán-értekezlet, amelyről még mindig oldalakat írnak a világlapok, szenzációval szolgált. Igaz, ez a szenzáció nem az, amelyet vártak tőle, nem politikai szenzáció, hanem szerelmi. A Balkán konferencia összehozott két fiatal lelket. Az egyik id. generációból szakadt újságíró, a másik a mikroton szpikernője.

Tomas Granden amerikai újságíró egyik tagja volt annak a többszáz főnyi újságíró hadnak, amely a Balkán konferencia a kaimából Belgrádba érkezett, hogy a szenzációéhes olvasónak beszámoljon a világszerte nagy érdeklődéssel várt értekezlet híreiről. Az amerikai újságíró a legnagyobb amerikai rádiótársaság küldötte Belgrádba és Mister

kiváló csinos, kedvesarcu bemondónője, Natalija Parligras, aki a románnyelvű közvetítést adja. A leány éjjel után öt perccel fejezte be munkáját esténként, az amerikai újságíró pedig abban az időben érkezett a rádióállomásra, hogy előkészítse a leadást. Így kezdődött a regény. Az újságíró három napig szorgalmasan értesítette az amerikusokat a konferencia eseményeiről, amikor pedig az értekezlet befejeződött és így küldetése véget ért, minden bevezetés nélkül, amerikai módon, megkérte a szpikernő kezét.

Negyedik este azután aktuális politika helyett személyi hírt közöltek: Mister Granden és Miss Natalija Parligras jegyesek...

A szerelmes pár már megtett minden szükséges intézkedést az egybekelésre. A boldog vőlegény átiért a görögkeleti

vallásra és vasárnap már megtartják az esküvőt.

Igazi amerikai tempó. Két héttel ezelőtt még nem ismerték egymást, egy héttel ezelőtt szerelemre gyulladtak, most férj és feleség...

Meg akarta menteni a fiát: leszurták

Bicskával szurták hátba a szerencsétlen embert

Nagy Demeter Rojt községbeli földművest su-yos, szurt sebbel szállították be a kórházba. Kihallgatása során Nagy Demeter elmondta, hogy a kislánya lélekszakadva szaladt hez a s elpenaszolta, hogy a szomszédfiuk verik a fiát. Átment a szomszédba és lát-

ta, hogy a két Luncan fivér veri a fiát. Nagy odament, szét akarta választani őket. Erre az egyik Luncan fiu egy hatalmas doronggal támadt neki, a másik pedig előrántotta a bicskáját és hátulról leszurta. A bicskázó fiuk ellen megindították a vizsgálatot.

— Legideálisabb hashajtó, vértisztító, epehajtó a Dr. Földes-féle Solvo pirula. Székrekedés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfúvódás, gyomor- és belfájdal-maknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 25 lei. Minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

Granden minden este a belgrádi rövidhullámu rádió útján közvetítette beszámolóját, amelyet azután 130 amerikai rádióállomás továbbított a hallgatókhoz. Az újságíró minden éjjel fél egykor megjelent a rövidhullámu leadóban és leadta híreit. Amikor Belgrádba érkezett, valószínűleg nem álmodta, hogy az ő számára szándékosan, vagy hogy egy kis rosszindasággal ugymondjuk „végzetes” lesz ez a Balkán értekezlet. A rövidhullámu rádiónak ugyanis van egy rend-

Mitre Simon 51 éves Bapca községben gazda visszavitte a szomszédjának a kölcsönkért kaszát. A szomszédban azonban senkit sem taált otthon. Az asszony a forráshoz ment mosni, 74 éves Mije pedig az 5 éves kislányával együtt a kert mélyébe ment hátra, lefeküdni. Csak később, hosszabb keresgélés után került elő a gazda 9 éves kislánya, akivel Mitre játszózni kezdett. A kislány el akart szaladni azon-

ban az öreg megfenyegette, befogta a száját és megtiltotta, hogy bárkinek is elmondja, hogy mi történt vele.

Az édesanyjának azonban feltűnt a kislány viselkedése. Napokon keresztül szóltan volt, szomorú. Nem lehetett szavát venni. Végre hosszas faggatás után mesélte el, hogy mi történt vele. A kislányt elvitték orvoshoz, aki igazolta a kislány állításait. A gyermek szülei Mitrét feljelentették az

ügyészségen. Mitre tagadta a vádat, a vizsgálóbíró azonban a bizonyítékok alapján vád alá helyezte az öreg szatirt.

A törvényszék egy év, hat hónapi fogházra és 5000 lei kártérítésre ítélte Mitrét. Fellebbezés folytán a tábla elé került az ügy. A tábla részben helytadott a fellebbezésnek és hat hónapi fogházra szállította le a törvényszék büntetését.

Maximálják a vasárukat is

A nemzetgazdasági miniszterium közszükségleti — tehát maximálható — cikknek minősítette a vasbetont, a nyers, kerek és lapos vasat, az öntött vasat, szegeket, ást, baltát, ekevasat, stb.

Adóvallomási blanketták

kaphatók a

Pásztor Ede cégnél
Oradea, Piața Mihai Viteazu
4 sz. Telefon 2800.

Agyonnyomia a lezuhanó fa

Jarca Craciun 53 éves Közepes községbeli földműves kiment az erdőre fát vágni. Munkaközben egy fa rázuhant és halálra nyomta. Mikor a szerencsétlenséget észrevették Jarca halott volt. A szerencsétlenség ügyében bevezették a vizsgálatot.

74 éves lilomtipró töltött ítélkezett a nagyváradi tábla

Mitre Simon 51 éves Bapca községben gazda visszavitte a szomszédjának a kölcsönkért kaszát. A szomszédban azonban senkit sem taált otthon. Az asszony a forráshoz ment mosni, 74 éves Mije pedig az 5 éves kislányával együtt a kert mélyébe ment hátra, lefeküdni. Csak később, hosszabb keresgélés után került elő a gazda 9 éves kislánya, akivel Mitre játszózni kezdett. A kislány el akart szaladni azon-

ban az öreg megfenyegette, befogta a száját és megtiltotta, hogy bárkinek is elmondja, hogy mi történt vele.

Az édesanyjának azonban feltűnt a kislány viselkedése. Napokon keresztül szóltan volt, szomorú. Nem lehetett szavát venni. Végre hosszas faggatás után mesélte el, hogy mi történt vele. A kislányt elvitték orvoshoz, aki igazolta a kislány állításait. A gyermek szülei Mitrét feljelentették az

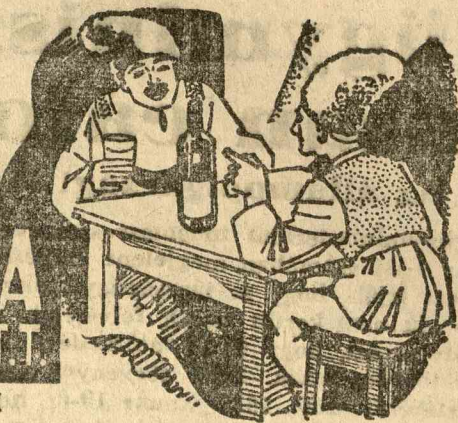
ügyészségen. Mitre tagadta a vádat, a vizsgálóbíró azonban a bizonyítékok alapján vád alá helyezte az öreg szatirt.

A törvényszék egy év, hat hónapi fogházra és 5000 lei kártérítésre ítélte Mitrét. Fellebbezés folytán a tábla elé került az ügy. A tábla részben helytadott a fellebbezésnek és hat hónapi fogházra szállította le a törvényszék büntetését.

— Adjon Isten szerencsét...
— Szerencsém van, de kellene kis éss is.
Ha látszottam volna az Állami Sorsjátékon
egy sorsjeggyel, a
COLECTURA OFICIALĂ și a OFICIILOR RURALE P.T.T.
sorsjegyrudától,
ma **GAZDAG EMBER** lehetnék.
Február 15.-én és 18.-án lesznek a következő sorsjáték húzások.

**Colectura OFICIALA
ȘI A OFICIILOR RURALE P.T.T.**

ÁLLAMI SORSJÁTEK

Helyi cím **Colectura Oficiala Bl. Reg. Ferdinand 11.** Palatul Casei Naționale.

Ima a fedélzeten

Román ujságíró szívbemarkoló költői riportja a
sulinaí hajó utasainak embertelen szenvedéseiről

A németországi zsidó menekültek tragédiájának leírása egy új Dante tollára lenne méltó: mert ez az igazi, hamisítatlan pokol. A levelek, amiket a szerencsétlenek írnak, vagy mondják fölba, akik közelről látták a „kísértejek hajóit” — csak halvány, alig megközelítő árnyai a borzalom valóságának.

Ezek a cikkek azonban eddig kizárólag csak a kisebbségi zsidó sajtóban jelentek meg. A román sajtóban hiába kerestünk néhány résztvevő szót a sulinaiak mellett. Annál jólesőbben olvastuk éppen ezért most — amikor a hajók végre elindulhattak — a Facla című hetilapban az egyik legkiválóbb román ujságíró: Gina Strunga Cocea líraian szép riportját a sulinaí poklóról.

A riport-költemény címe: „Ima a fedélzeten”. Szó szerinti fordítása ez:

„Sulinában, a kikötőben egy hónap óta négy uszályhajó roskatol. Mozdulatlanok oly régen mint annyi más uszály ezekben a folyami kikötőkben, még is ezen uszályok iránt egyre növekvő érdeklődés mutatkozik a sulinaiak körében. Ezért ma Sulinában azt mondani, hogy „megyek az uszályokra, egyértelmű négy ismerősnél történő látogatással. Valóban szokatlanok ezek az uszályok és ezért könnyen érthető a sulinaiak kémkedése. Ahelyett, hogy gabonát rejtenének fenekükben vagy mindenestre árut — mert mi egyebet, mint csak árut lehetne szállítani a lusja Duna hajóin napokon és hónapokon át a sötét hajófenékben? — ezek a hajók embereket hordoznak. Embereket.

A sulinaiak sem hitték először, később megtudták, hogy valóban — a négy uszályhajó gyomrában emberek ezrei zsúfolódnak, Lengyelország elől legyőzött országokból menekültek és akik azóta, közel egy éve elzárta a Duna súlyos vízén vonszolódnak lefelé. Így szállják hajóra, mert más eszközük nem volt és ki akartak jutni a tengerre, ahonnan vég-

re igazi hajókra szállhatnak, a melyek tovább viszik őket. Adig azonban nincs joguk kiszállni sehová és így a fekete, néma és megviselt hajók fenekére jufutnak, mint a leprások, két part között, ahonnan nem köszönti őket senki csak az idő fűtül nekik a fák ágai közül, a partok fűéből, az ég felhőiből, az idő évszakai — három, amióta usznak a vizen.

Sulinán érte utól őket a negyedik: a tél — emlékszel-e olvasó a salzkammergut-i hóra, a fájrai jégre? Egyszerre fogta meg őket a tél a jég szorító ölelésében, amely úgy merevítette őket oda, ahogy voltak,

az egyik oldalra dőlve, a másik egyenesebben, az egyik a sulytól mélyebbre merülve, a másik a kikötő homokjától jobban beborítva — négyen, fekete fahajó a jég vízszintes tükrében.

Ezen a jégpadról érkezik hozzájuk a segítség, mert mielőtt kezük az ég felé emelked, szenvedésük minden embernek fájdalmat okozhatott. Közelebb, vagy messzebb vannak emberek, akik hallják hívásukat. Lehet, hogy éppen ez ért a legnagyobb, legelképzeltetlenebb nyomorúságból kiszajtolható még valami könnyön és véren kívül: az amit

azok is jejjek, akik az utazást vállalták. Az idő mult és a halál vágyát hozta a sötétségben élő jömegnek: a gyermeküket karjukban tartó levágott hajú asszonyoknak, a kendőbe burkolj öregeknek, a sebesült ifjaknak, akik közül sokan még a koncentrációs jáborok csikos ruháját viselték és főként az elhagyott, hallgatag és félig megfagyott gyermekek sokaságának — de az élethez való jogukat most már egyre jobban értékelik azok, akik szabaddulásukat ígérjék.

Ezek a szerencsétlenek mellettünk voltak és nem látja őket jóformán senki. Elrejtőztünk a fájdalom elől. Én azonban látom az egyetemes fájdalm nagy freskóját: mindnyájan a fedélzeten az előimádkozó körül, aki hangosan mondja a mindenkor próféta imádságát, míg a többiek — maguk elé sutogják a magukét.

A próféta

Vissza, mind visszább, az Ur szegény nyája... bárhol kopogtat a te fájdalomad, a partok visszanevetnek egyikről a másikig, a jobb parttól a bal partig, szemben, hátul. Reményeid olyanok, mint a tilalomfák közé tévedt vaké, aki akárhová lép, akadályba ütközik s véreznit kezd. Imádságod fáradt, mint az újfé vesztejt postagalambé, aki elnehezült szárnyait még ki-kinyitja a házak előtt, hogy felismerjék. Csukd be te is, mint ő nyugtalanságod szárnyait, ne tárd ki többé karjaid.

MÉCIUSZ JÓZSEF:

Márai Sándorról

Nem lehet vegyes érzelmekkel olvasni. — Vagy szeretjük, vagy nem. De akkor is, szeretjük, ha vitára kényszerít, ha haragszunk rá. Ami azok akik divatból olvassák, — mert van egy Mária divat is, — nem mindig tudják, mi is pontosan a szeretni való hangulatain, — hallatlanul finom mondain, érzelmek rejtelmei közt imbolgók, néha hihetetlen, rembrandtian éles fényben felvillanó alakjain egy egy szaván, mi lebeg ő mondatai sűrűjében úgy csillan föl, mint valami varázslat.

A legjobb magyar eika, — Eötvös József — mindig, a társadalmi realizmuson keresztül kereste a rejtény szilárd pontját. Márai nagy prózaíróink galériájában az első alkotó, aki nemcsak merészen, de sikeresen is eregeti fel a lélek sztratoszférájába intituíciója és műveltsége kísérleti zombjeit.

Az első magyar író, aki a végső következtetések határáig polgár és polgár. Talán utolsó

példánya, vagy inkább jelképe annak a magyarnak, akivel szerencsétlen társadalmi képletünk a városi magyart lenni sohasem engedte. — A magyar polgár civilisnél egyéb sohasem lett. Nem csuda hát, ha polgárosodásunk olyan oroszán alakjai is — és abban az időben, midőn ennek a rétegnek csillagzata még magasán ragyogott az olyan író mint Bródy Sándor, alapjában mélyebben volt rokona a milleniumi kábulat eilen csapkodó, menekülő, rázkódó parasztnak, a cselédnek, a félparaszti proletárnak, mint a civilisnek. Vagy nem természetes tán, hogy József Zsigmond a Boulevard Saint Germain irodalmi szalonvilágából itthon a Gányó Julcselléréi világába költözött, — mert hol találta volna meg tájainkon, ami után Hatvany Lajos egyszer igen későn egész előkelő finom nyugati polgárizléssel így kiáltott segítségkérőn: Szalont a magyarnak: Ezt a tátongó társadalomfejlődési hiányt, a magyar polgár polgári szellemének hiányát, ezt az ürt irodalmi életünkben egyedül Márai ugrotta át. És benne az új „idegen”, a majd

nem egzotikus. Ez az, amivel egyszerűen ellenállhatatlan és elragadó, vagy — és ritka eset — elidegenítő.

Az is miránk jellemző, hogy amíg a franciákat meglepi egy Giono, egy Ramuz hátrafelé való ugrása a paraszti, a rurális ösköltészetbe, nálunk Tamási gionoi vagy ramuzi arca a természetesebb a tulajdonképpen kevésbé izgató, mint Máraié. Érthető ez, hiszen a tamási fajta író is csak egy oldalága annak a szellemi, irodalmi képzetnek mely társadalmi képleteinkhez szabva nőtt és él. Ám a civilis-sötétség fölött nem is ragyogó, csak itt ott feltűnő polgári mivelődésünkben a klasszikus latin és német polgári kultúra keretjén túl nem jutottunk, tájainkon tehát nem szokhattak hozzájuk az alámerülő Európa ama káprázataihoz, mik sokkal valószínűsággal tükrözik ezt az alámerülést, a szilárdnak hitt építményeknek szétomlását, mint ahogy azt a civilis-szellem egyáltalán csak elképzelni is képes. O, ne az ugynevezett „világnyozeti irodalom” inkább sikeretlen mint általában sikeres példaira gondoljunk, hanem inkább egy bizonytalan világnyozás, a társadalmi kiébredés olyan nyugati burzsoá álmodása, az irodalmi és lelki táj olyan felbontásra, mint Prose-

Peküdj le erre a vízre, amely víz bennünket, amely elvisz földünkre, ha lesz ilyen valahol. Addig hagyd a föld embereit békén, dolguk végeztében, amelyben nem akad számodra hely. Mi nem vagyunk többé a föld emberei, mi ennek a víznek a fiai vagyunk.

Kreng professzor

Ettől félek én is. Az ut elején gyógykezelttem valamennyit, ahogyan tudtam, bár 20 év óta nem folytattam orvosi gyakorlatot, csak biológiai katedrámmal foglalkoztam. Csak Te tudod, Uram, harcomat a baktériumokkal, a hajó fedélzetén és a hajó fenekén. Tudod azt is, hogy mennyire örültem az élet minden megújulásának azok szemében, akik megmenekültek, hogyan koldultam megbocsátást azok szemében, akik elmentek — hogyan igyekeztem megakadályozni elmulásukat — hogyan fogadtam a gyermekeket, akik itt születtek, egykori emberek, földi emberek csecsemőit. De most félek. Félek. A gondolat megőrjít. Emberek, akik nem látják a napot, emberek, akik nem lélegzenek levegőt, emberek, akik nem járnak, nem érzik a földet lábuk alatt, csak a víz csobogását hallják, emberek, akiknek az életből nem maradt egyebük egy emléknél — Istenem, emberek vagyunk e mi még?

Debora

Uram, Császárom, lásd kicsinyemet 3 hetes, Dávid fia,

férjemé, aki ott maradt. Természetemnél fogva olyan lény vagyok, aki nem nagyon sokat kér az élettől, most sem sírok. Másként kellett volna történnie, mintahogyan történt és bizonyos, hogy ez egy megpróbáltatás, amelyben egyesek elesnek, mások át fognak menni. Ezért csak kegyesen kérek tőled Uram. Kéj dolgoz, amit egész életemben kérni fogok. Tedd, Uram, először, hogy kicsinyem földet érjen. A virágok, a bogarak, a lepkék korát éli: könnyörül meg rajta és hadd, hogy örüljön nekik. Hagyd, hogy majszolhasson egy agyag göröngyöt, beleharaphasson egy szál zöld fűbe, elrejtthesse kicsiny arcát és száját a játékos nap előtt... és add Uram, hogy egy napon találkozhasson apjával, megismerjék egymást és mindketten emlékezzenek meg.

Az első gyermek

Fázom. A jég szorít mindnyájunkat. A jég belémharap. A jég kiölti hideg nyelvét, amely megöli azt, akihez hozzáér. Uram, törd meg a jeget, olvaszd el a jeget.

Bernard der Ukrmacher

Számolom az órákat. Óráimnak már csak egy mutatója van: a percmutató. De én még is mindenkinek megmondom, hány óra. Amikor a percmutató egyszer megjelölje körutját, feljegyzem egy papírra — és hangosan kimondom hány óra. Ők rámnéznek, vállukat von-

ják és megkérdeik, hogy mi jelentősége van annak, hogy hány óra, de én azt hiszem, hogy csak így tarthatjuk számon, hogy még élünk. Éjszaka vonalakat rajzolok és reggel megszámlolom, hogy hány van már. Néha hibázok, akkor az élejt gyorsabban halad előre, vagy ellenkezőleg: megáll. Én vagyok, Uram, utána az, aki megállítja az életet.

A második gyermek

Mindenható, Te tudod ki vagyok, Loti vagyok, a legnagyobb karlsbadi szörmekereskedő leánya. Eleinte azt hittem, hogy a nagy emberek unalmasak és veszedelmesek, mint mindig és sokkal gyorsabban meg fogok érkezőni, mint ők hiszik. Nyáron fogunk megérkezni és én visszanyerem nyaramat, iskolai vakációmát és újra kisaszony lehetnék. Röth ur megbetegedése előtt, mielőtt Ruth oly borzalmas körülmények között megszületett volna, mielőtt meghalt volna az öt gyermek nagynyja, akikre mi vigyázunk most — még megkérdezhettem a többiek téniszről, koncertről, sétákról, amikről azt hittem újra visszajönnek. Azután elhallgattam. De biztos voltam abban, hogy ősszel, éppen mert elkéstem, visszakapom a jó világot. Ha jó vagyok, türok és nem kiáltok szüleimre, hogy Gretlnek és Lieslnek most mindene megvan Karlsbadban és olyan lányok mint én, lehet, hogy nemsokára tiszta fehérneműnk új ruhánk, jó ételünk lesz. Most Loti vagyok a szenvedés-

sektől piszkos arccal, aki nem érhet haza, aki nem ért már semmit és aki imádkozik, hogy talán mégis, mégis... De nem akarom tovább, tizennégy éves vagyok, gazdag gyermek voltam és nincs miért tudjam az egész fájdalmat.

Else, a bolond

Másodszor vetted el tőlem, Istenem, másodszor. Férjem volt, uram volt. Miért engedted, hogy a halál sötét gondolaja belékölőzzön, miért nem kergetted el éjszakai szendergéséből az álmokat, amelyekről részketett, de amelyekről nem beszélt nekem és miért nem jartóztattad fel azon a reggelen, amikor a vízbe ugrott. Bauer látja, amikor elmerült. Azóta, bár mindenki mondja, hogy ha lojt, én látom mint kísért a ha jót, mellette uszva, egyik oldalról a másikkra, velem incselkedve. Egy éjszaka gondterheltenek látjam, de megmutatja, hogy csak a vizivilág ráncai hervasztják le mosolyát. Nem halt meg, itt élt mellettem. S most Te, eljemejted. Most a jégpáncél alatt vergődik, nevet kiáltja engem vár oda és én nem juthatok el hozzá. Másodszor válaszójjál el tőle: ő nem tudott úgy élni, ahogy én éltem, én nem halhatok meg ott, ahol ő van...

A harmadik gyermek

(álmában) Istenem, ne lássam többé álomban anyukát.

A jegyesek

Fogadd el, Uram, eljegyzésünket. Az alázat, ijedtség, fájdalom és gyász szerelemmé változik bennünk. Azok vagyunk, akik szeretik egymást, akik a hajó orrában állunk és várjuk a földet, ahol egyesülni fogunk. A földön a rovaroknak is joguk van egyesülni. Csak ezen a hajón, amelyen megismertük egymást és a többiek fájdalmán túl is közeledünk szerelmünkkel — csak itt a mi szerelmünk nem lehet jobb egy ábrándnál. Előfted fogadunk egész életre szóló esküt, lelkünket és testünket egyesíteni akarjuk, hogy tovább vigyük azt az élejt, amit senki el nem rabolhat tőlünk. Egyedül vagyunk az itteniek közül, akik mostantól kezdve az élejt elevennek, hatalmasnak és végfelennek érezzük, mint szerelmünket.

Kötelező személyzeti kimutatáshoz űrlapok

kaphatók a

Pásztor Ede

cégnél Oradea, Piața M. Viteazul 4-a Telefon 2800

Gide, Joyce, Virginia Woolf, Dos Passos, vagy Faulkner. A dadaisták, az expresszionisták, a szürrealisták kalapáccsal akartak szétverni egy művelést, mely málladó alaptörvényeiben is erősebb még anarchikus szándékuknál. Az epika és a lélekábrázolás eme nagy forradalmára azonban másképp vették fel az őket ki nem elégtő világ ellen a küzdelmet, nem megjelenésére emeltek kalapáccsot, hanem a hamis, vagy legalábbis megmászult törvénytáblák lényege ellen keltek fel. — Azt csinálták a regénnyel, — amit Hegel a filozófiával és Einstein a fizikával: belülről bontották meg, hogy megtalálják a forma mögött a lényegest. Felrobbantották, amire az epika az Odisszeától a Madame Bovaryig épült, a tér, az idő és a cselekmény egységét, mert börtönnek érezték maguk körül a szabályt, a kifáradt törvényt, de mint Proust és Joyce esetében tudjuk, nem egyszer még a nyelvet is. Ki tagadhatná, hogy a társadalmi fejlődés polgári időszerkezetének utolsó és legnagyobb alkotásaiban a prousti művében, a „Hamis-pénzverőkben” vagy az „Ulyszeuszban” nem egy végső szakasz találja meg zseniális és tüneti önkifejezését. S ki vehetné el Máraitól költészetének azt a hangnemet, érzelmossé-

gének és okosságának azt az egészen sajátos, bár nem példánélküli légkört, amely nem csak érzületben, de még formáiban is és írói problémáiban — az idő, az érzelmi rétegződések, a lélekmély kérdései — ehhez a nagy nyugati irodalomhoz köti, mintegy rejtélyes hirnőkeként egy látens rengésnek amely Joyce Dublinjától, Gide és Proust Párizsától, Faulkner amerikai tájaitól egészen a „Föltékenyek” álnév mögé rejtett, de igen könnyen felismerhető magyar városig ért, nemcsak a világot, de mindenekelőtt egy bizonyos fajta emberi típust kinoxva és marcangolva. Késztelenül nemcsak Márai és nevezett írók hőseit, hanem magukat az írókat is.

Ha Márai francia volna felfedezőkedvű fiatal író-pionírajaink úgy tapogatóznák, kutatóznák, vizsgálóznák, mint ahogy Greent, vagy Morthenlant tanulmányozzák, Proust és Joyce élménye után, de így általában csak élvezzük irályát, okosságát és műveltségét. Bár hatása fiatal íróinknál itt ott feltűnedezik alapjában mégis egyedül van, nincs tábor és nincs csenek követői, mert egyszerűen nincs őt hová követni.

Hová lehetne Márait és nagy mestereit követni? A világban való viszonylatuk nem nevezhető újnak, hiszen a törvények

és a lélek végét keresik, nem beteljesülését, hanem mulandósága tüneteit. Ám módszereik és felfedezéseik, ahogyan az irodalomnak egy új arculatát megteremtették, azt nem lehet kikérülni és ezek elől az irodalomfejlődés ki nem térhet. Az új elemek, amiket se a világuk elbontásából érleltek kétségtelenül nélkülözhetetlenek lesznek az emberi lélek és talán egy szabadabb emberi világ újraépítésében.

Márai egyedül van. A megújulásban forrongó fiatal magyar szellemi magyarság a másikkal, a népi oldalon helyezkedik, ott ahonnan nemcsak a magyar élet, de Európa megújulásának kell elindulnia. — Mégis mulasztást követnek el mindazok, akik a városi, a polgár antipólus Máraiban — nem magyar törvényt látnak, hibáznak, ha nem a nagyraült eddigi Európát érzik benne. És ha így „fedezzük fel” persze, már nem a „divatos” Márai ő, nem a diszkrétén kikapcsolódó a finom angol eleganciájú ultraeurópai, hanem az a magyar szellem, aki irodalmunk kettős arcának a tizenhétédik század óta mindig egyik fele volt, a gazdagító, a termékenyítő, a formáinkat megújító nyugati.

EUROPA ÁTSZERVEZÉSE LONDONI KOMBINÁCIÓBAN

OLASZ--JUGOSZLÁV--MAGYAR--BIRODALOM

és más étkék a politikai fantázia terítékén...

A Bucureştiben megjelenő „Le Moment” című francia lap főszerkesztője Alfréd Hafter cikksorozathoz foglalkozott a háboru utáni Európa új megszervezésével a különböző államok fővárosában elterjedt kombinációk kapcsán. Most a lap londoni tudósítója Ah. de Barbeley ír érdekes cikket Középeurópa új megszervezéséről. A cikket az alábbiakban adjuk:

„E lap főszerkesztője több cikkben tanulmányozta a különböző sugalmazások és javaslatok alapján a jövő Európa megszervezését.

Igaz, hogy időközben, mi itt számos, a dunai konföderációra vonatkozó tervet ismerhettünk meg, amelyek főjellegzetessége, hogy szándékosan negligálja a területi elhatárolást. Az egyik fervő kihagyta a kombinációból Olaszországot, a másik kikerülte Lengyelországot.

Mindenesetre Csehszlovákia, Ausztria és Jugoszlávia — mindegyik megőrizve a maga függetlenségét — úgy vannak felújítva, mint egymást kiegészítő államok, amelyek egy egységet képezhetnek.

Mindenesetre a maga specifikus természeti kincseivel rendelkező Románia részvétele és a földrajzi fekvése miatt oly nagyon fontos Magyarországnak csatlakozása nélkül Középeurópa gazdasági és politikai formációja egységben és terjedelemben nem lenne kielégítő.

Nem szabad figyelmen kívül hagynunk továbbá

néhány olasz és magyar imperialista égő vágyát, akik egy nagy Olaszbirodalmat álmodnak Olaszország, Jugoszlávia és Magyarország egyesítésével.

Hozzá kell tenni ehhez azokat a Londonban komolyan tanulmányozott terveket, amely

egy közös román—magyar birodalom megteremtésére vonatkozik, amelyet a nyugati hatalmak és Olaszország egyidejűleg támogatnának.

Mi itt csak azokat a sugalmazásokat közöljük, amelyeknek saanszuk van arra, hogy tekintetbe vegyék, hogy a „Le Moment” olvasói először csak azokat a pontokat ismerhessük, amelyek közvetlenül érdeklik őket a jövő Európa kialakulásában.

Itt idézzük azokat a lényeges problémákat, amelyeket tekintetbe kell venni, mielőtt a részletekbe menő dishussziót kezdjük. Felsoroljuk a fejezetek címét és az olvasóra bizzuk, hogy izlése szerint egészítse ki:

1. A háborus károk reparációja és a szétrombolt javak rekonstrukciója, amely köz-

sen lenne tanulmányozandó.

2. A federalizált államok szövetségének megalakulása, közös tárgyalási bizottság, a nemzetközi utak felhasználásának megszervezése (vasutak, folyami hajózás, autósutradák).

3. Közös valuta megteremtésének problémája.

4. Kollektív részvétel a nemzetközi egyesületekben: a) közjogiakban: Népszövetség, Nemzetközi döntőbíró, Nemzetközi Munkahivatal, Nemzetközi Mezőgazdasági Szervezet, Dunai Bizottság, b) magánjogiak: kartell, kereskedelmi szokások, kereskedelmi kamarák.

5. A mező- és erdőgazdasági termelést szabályozó egyezmények.

6. A nyersanyagokra vonatkozó egyezmények (szén és érc).

7. Közös ipari szervezet.

8. A belső vásárlás és eladás közös megszervezése a külföldi federáció keretében.

9. Közös politika, ami az új gyarmati rezsimet illeti.

10. A szociális, jogi és intellektuális feltételek egyesítése éppúgy, mint a munkások életnívójának.

11. A kisebbségek jogainak egyenlősége.

12. A nemzetvédelem problémája.

IPAROS UJSÁG

Szorgalmas munkával készül a Textil és Ruházati Céh Központi a március 9-én tartandó közgyűlésre

A Textil és ruházati iparosok céh központjának hatalmas lendületet vett munkájára mi sem jellemzőbb, mint hogy február 7-én a Céh helyiségeiben az igazgatótanács gyűlésén kívül még a fehérnemű, kézimunka készítő, női szabó alosztály, valamint a közgyűlés és költségvetés előkészítő bizottság is gyűlést tartott. Számos feladatot hárított a közgyűlés a költségvetés előkészítő bizottságra. A Kovács által kidolgozott költségvetés tervezetnek utolsó simításai február 9-én be is végezte a bizottság aminek jóváhagyása a közgyűlés feladata lesz. Bobitan elnök örömmel tudatja, hogy a kolozsvári ítéletbíráló központ székhelye ügyében beadott felbezést elutasította. Ennek értelmében elszámolásra szólították fel az ottani volt elnököt Cristea Vasile, aki elszámolás helyett közölte a központtal, hogy a textil és ruházati iparosok által befizetett és eléggott iparosoknak tartalekolt 72 ezer lejt hadfelszerelési kölcsönre lejegyezte, az erről szóló nyugtát, majd leendő jogi személyiséggel bíró céhfióknak átadja. Minthogy a fenti bejelentés úgy a felszólítás értelmét, vagyis 1939 január 1-étől szedett tagdíjak és beiratkozási díjakat, a már jogerős céh jogi személyiségét is figyelmen kívül hagyja, a központ ügyésze utján szólítja fel a szervezetet az elszámolásra. Elhatározták továbbá, hogy március 9 és 10-én tartják meg az évi közgyűlést, melyre a

központok szövetségének elnökét, Gh. I. Cristescut is meghívják. Zilah, Tasnad, és körzeteinek beszerzésére és fók megalakítására Bobitan Mihai elnököt és Kovács Antalt a szervezés irányítóját február 17-18. kiküldték, Diószeg és Székelyhíd február 11-re jelentette megalakulását, amit tudomásul vett az igazgatóság. Nagybánya által beküldött szervezési iv, mely szerint Céh fióknak 63 tagja van, valamint az elszámolásaik nagy meglepetést váltottak ki. Fenyves A. igazgatósági tag fehérnemű és kézimunka alosztály részéről tesz jelentést, melyben kéri az igazgatóságot hogy illetékes helyen járjon közben a két szakma egyesítését illetően és a gobelin előfestők csoportunkban való felvételére. A nőiszabók alosztályának elnöke Weisz Samu a Munkakamara egyik tisztviselője által a szakosztály egyik tagját ért sérelmet tárja fel.

A céh igazgatótanácsa elhatározta, hogy átír és interveniál illetékes helyen, hogy mindezek, akiknek iratai a Munkakamaránál elvesztek, de azok beadását igazolni tudják, az iratok újbóli beszerzésére kötelezhető ne legyen és ennél kevésbé viselkedjenek erőszakosan vele. Bobitan Mihai elnök javaslatot tesz egy tisztviselő felvételére. Az igazgatótanács Jucan Pault, mint tisztviselőt alkalmazza és Deac Ghizelát gépirónői minőségben továbbra is megtartja. A céh igazgatótanácsa elha-

tározta, hogy tagjai a hadsereg részére saját műhelyeikben katonai munkát vállalhatnak és dolgozhatnak, úgy mint köpeny, nadrág, blúz, sapka, ruhák, fehérnemű és szűcs munkákat, a hadsereg által előírt órákban. Akik munkára igényt tartanak összeírás végett jelentkezzenek a céh irodájában.

Építőipari Céh felhívása.
Felhívjuk az alant felsorolt építőipari céh tagokat, hogy mesterkönyvükkel haladéktalanul jelenjenek meg a Céh központi irodájában iparengedélyük átvétele végett: Fenesy László, Zagy Mihai, Kovács István, Zboray Emeric, Csillag Lipót, Mihaiu Gheorghe, Roth Sigismund, Bercsényi Alexandru, Gavra Vasile Vascau. Nyomatékosan felhívjuk mindazok figyelmét, akik még iparigazolványukat vagy mesterkönyveiket nem kapták meg, hogy azonnal jelentkezzenek. Ezen felhívásunk nem csak a helybeli iparosokra vonatkozik, hanem az oradeai Munkakamarához tartozó vidéki iparosokra is. Céhünk központi irodájának állandó delegátusa a Munkakamaránál most dolgozza fel a mesterkönyveket és iparengedélyeket.

János bácsi

remélem örül, hogy a városi ármaximáló bizottság felemelte a bérkocsi-tarifát.

— Instálom, nem úgy emelte fel, ahogy kéne. Egy negyedórás várakozásért őt lejt kell ugyan fizetni, de azt nem mongyák meg, hogy mennyit kell fizetni az egész napi várakozásért, amit a standon tölt az ember. Merhogy ebbe van a legtöbb részünk. Sokszor annyira nem jön felénk egy fiavendég se, olyan csend és nyugalom van, hogy az ember azt hinné, a Mészáros-vonalba van.

— Ott sem sokáig tart még a nyugalom. Göbbels is kijelentette, hogy a döntés órája érkezett, Hitler is tanácskozott a tábornokokkal és elrendelte, hogy az altisztekből is lehetnek tisztek.

— Ez nem új dolog Németországba, mer' ott még kanccal is lehet az altisztekből. Olvasom, hogy még mindig nem lehet tudni, hogy ki támad először: a németek, vagy a franciák. Gondolom, a két minisztereink valami semleges hejen találkozik, oszt sorot vetnek, hogy ki támogatja először. Feldobnak egy pizdarabot, ha sas esik le, akkor a németek, ha fej akkor nem a németek.

— Hát az orosz-finn háborúról szállongó hírekből mi lehet az igazság?

— Először aszontták, hogy az oroszok áttörték a Manner hájm vonalat, azután meg azt írta egy svéd lap, hogy csak egy pár percig tartózkodtak ott, azután kigyűjték. Ugy láccik, az oroszok annyira haragusznak Mannerhájm tábornokra, hogy még a rula elnevezett erődítésbe se akarnak tartózkodni.

CRASIA a servosau
sorsjegyek, amelyeket a

MERCUR

SORSJEGYÁRUDÁNÁL

vásárolhat, változtatást meg
szorít és tételt szerencsés
emberre.

A húzásokra, amelyek se-
ptember 15. és 18.-án lesznek,
vásároljon sorsjegyeket a
MERCUR sorsjegyárudánál.

MERCUR

ÁLLAMI SORSJÁTEK

Helyicim: **DACIA** (Utazási iroda) Oradea, Bulev. Regele Ferdinand 9.

Uj export-taxát vetett ki a kormány

Bucurestiből jelenti a rádió
hírszolgálat:

Az elmúlt gazdasági vál-
ság idején az export megkön-
nyítése érdekében több vám-
tételt csökkentettek és külön-
böző kedvezményeket léptet-
tek életbe. Ma az európai pia-
cok kereslete folytán az ex-
port hatalmas mértékben meg-
növekedett. Elég, ha arra uta-

lunk, hogy a petroleum ter-
mékek ára — háromszorosra
emelkedett, az élőállat sertés,
lencse, oajnövények, buza
ára 20-50 százalékkal emelke-
dett. A vámkedvezményeknek
tehát nincs többé létjogosult-
ságuk, a kincstár nem lehet
megfosztani jelentős bevéte-
lektől. A belső fogyasztás szük-
séglei is megkövetelik, hogy

az export taxákat újból be-
vezessék. Éppen ezért mátol
kezdve

azokra az export cikkekre,
amelyek listáját a hivatalos
lap közli, bevezették az ex-
port taxát.

Az erre vonatkozó királyi de-
krétumot a hivatalos lap teg-
napí száma közli.

Mibe kerül az offenzíva nélküli háború

Anglia napi hatmillió, Franciaország négy és félmillió tontot költ a háborúra

(Londoni levél.) „A légi há-
boru hőmérséklete” — állapít-
ja meg a News Chronicle —
kezd nőni. A francia és angol
pilóták tudják ezt és felkészül-
tek a legsúlyosabb eshetőségek
egyikére.

Az immunitás nem tarthat
nagyon sokáig. A háborút vagy
megszüntetik, mielőtt „körme-
it” megmutathajná, vagy tel-
jes erőből kitör. Mert a förté-
nelem rejtőzetes törvénye —
állapítja meg a News Chronicle
— kényszeríti az embereket,
hogy előbb, vagy utóbb hasz-
nálatba vegyék a fegyvereket,
amelyeket feltaláltak.

Egyelőre a front egyik olda-
láról sem történt polgári váro-
sok és lakosságok megtámadá-
sa. Bizonyos azonban, hogy ha
az időjárás megváltozik Közép
európában, megszűnik a fron-
tok mozdulatlanlansága is.

Mi következik?

Mindenki tétovázik itt a stra-
tégiai jérképek és számok előtt,
nem tud feleletet adni.

Az angol ellátási miniszteri-
um a múlt év szeptembere óta
máig 200 milliárd lei értékű
megrendelést eszközölt. Ez a
fantasztikus szám csak elenyé-
sző része a végrehajtás alatt
levő szerződéseknek. Csak An-
glia területén jelenleg 15 ezer
üzem dolgozik, amely kizáró-
lag fegyvert, municiót és hadi-
felszerelést gyárt.

A Times e számok alapján
megállapítja, hogy Anglia jer-

melése nagyobb, mint a világ-
háboru évében volt.

A négy sorozás

1939. júliusában besoroztak
és felszereltek 220 ezer 20 éves
ifjút, akik kéthavi kiképzés
után már a frontra indultak.
Októberben, egy hónappal An-
glia hadbalépése után 215 ezer
21 éves ifjút mozgósítottak, a
harmadik behívás 1939. decem-
berében történt, amikor 239
ezer 22 éves ifju kezdte meg a
kiképzést.

Végül a napokban kezdődött

A munkanélküliség csökkent

A munkaügyi minisztérium
kijelentette, hogy a munkanél-
küliség az utolsó három hónap
alatt 41 ezerrel csökkent. Az
előirányzat szerint 1940 első
hat hónapjában a 150 ezer
munkanélküli munkás is foglal-
kozást talál a gyárak hadiüzem
mél való átalakítása folyán.

Lord Beaverbrook lapjában
a Daily Expressben vezércikk-
ben azt állítja, hogy Anglia
győzni fog és Amerikának biz-
nia kell a nagy európai demok-
ráciákban.

Igaz, hogy az elmúlt háboru-
ban Anglia napi 3 milliót köl-
tött, míg most

napi költségei hatmillió font
sterlinget tesznek ki.

Franciaország erőfeszítése
sem kevésbé fontos. 1914-
18 között napi 2 és félmillió

meg a legmerészebb és legna-
gyobb kiképzés, amit Nagybrit-
tania története valaha ismert:
2 és fél millió embert foglal
magában — 19 és 28 év közöt-
tjeiket.

A gazdasági háboru, amely
éppoly nagy szerepet játszik,
mint a légi vagy tengeri hábo-
ru — igen nagy személyzetet
igényel. A besorozott ifjak kö-
zül egy negyedmillió szakem-
bert nem küldenek ki a front-
ra, — 650 munkás osztály, el-
sősorban bányászok és szövö-
munkások kizárólag a bloká-
szolgálatában állanak.

font sterling volt Franciaor-
szág hadi kiadása, ma
egy nap alatt 4 és félmillió
fontot költ.

Miért kétszereződött meg ez
az összeg? Azért — állapítja
meg lord Beaverbrook —, mert
a katonák és tengerészek el-
tartási költségei, zsoldjai meg-
kétszereződtek mert az aviatika
olyan mértékben fejlődött,
hogy a költségek növekedése
még nagyobb mértékben indo-
kolt lenne. Ugyanez áll a ha-
dihajók építésére.

Egyedül a brit aviatika na-
ponta egymillió fontot emészt
fel. Aztán van valami, ami
nem létezett a múlt háboru-
ban, de most egyszerű... és
költséges valóság: a légelhárító
ágyuk. Hát a légvédelem, a ki-
űritések, a menekült gyerme-

kek eljuttatása?

Mindezek ellenére Anglia és
Franciaország bizonyosak ab-
ban, hogy nyugodtabban visel-
hetik a háborút, mint a múlt-
ban. 1915-ben a nemzeti kiadá-
sok egynegyedét tudták a
nemzeti bevételekből fedezni,
a többi kölcsönpénz volt. Ma a
jövodelmek a költségek felét
teszik ki.

Franciaország, Anglia és Ka-
nada aranytartaléka a követ-
kező:

Nagybrittania 500 millió font,
Franciaország 750 millió font,
Kanada 54 millió font, végül
az angol és francia gyarmatok
130 millió fonttal. Összesen 1
milliárd 434 millió font.

A három ország készpénz-
egyenlege 317 millió fontot
tesz ki, a folyó biztosítások
355 millió font, a befagyott
biztosítások 383 millió font.

A szövetségesek az Egyesült
Államokban eszközölt rendelé-
sekre 2 milliárd 490 millió
font tartalékot tudnak biztosí-
tani. 1914-ben a tartalék csak
160 millió font volt.

Az elmúlt háboruban az
Egyesült Államok mégis 2 mil-
liárd 300 millió értékben szállí-
tott a szövetségeseknek muni-
ciót és élelmiszert. Annál
könnyebb lesz tehát most a
szállítás.

Anglia aranytermelése 1914-
ben 14 millió uncia volt. Ma
21 millió uncia. Tehát 50 szá-
zelékos növekedés mennyiség-
ben. Anglia vásárlási képessé-
ge tehát kétszeresre nagyobb,
mint a múlt háboruban.

ÓCSKA

REZET

**ólmot és
cinket**

magas árban

vásárol a

FERUM S. A.

Piața M. Viteazul 4-a, Tel. 29-73.

— Elismerték a szamostarto-
mányi fodrász és nőifodrász
munkaadók céhét. A Monito-
rul Oficial 1939. december 28-i
számában megjelent a fodrász
munkaadók céhének az elisme-
rése. Kolozsvári központtal.
Nagyvárad tehát mint alosz-
tály fog tovább működni. Az
ittani alosztály alakuló közgyű-
lését február 14-én szerdán
este 8 órakor a Casa Natio-
nala helyiségében tartja, ame-
lyen a központi kiküldött is
részt vesz. Ismertetni fogja az
új alapszabályt és a megoldá-
ra váró sérelmeket. Felhívunk
minden fodrász és nőifodrász
munkaadót, hogy ezen nagy-
fontosságú nagygyűlésen mind-
annyian ott legyenek, hogy
mindenki elmondhassa pana-
szait, amely különösen a vásár-
napi zárás ügyében egyhangu
és a központi kiküldöttnek, an-
nak azonnali orvoslására ad-
junk utasítást. Az előkészítő
bizottság.

Bűnvádi ítéletet hozott a „szerencsekerék” a tulajdonosoknak

Az elmúlt évben a „Római kertben” szerencsekereket állítottak fel. A szerencsés nyerők csokoládét nyerhettek és az üzlet megindításához szükséges csokoládét a szerencsekeres vállalkozók Schwartz József „Csokoládékirály” üzletében szerezték be. A vállalkozók — név szerint — Jeseanu Juliu, Földes Imre és Breyer Károly — 3.500 lei értékű csokoládét vettek át bizományba. A csokoládét a szerencsés nyerők elnyerték, a vállalkozók azonban csak 1200 leit fizettek vissza. Schwartz József erre Bizományi csalás címén feljelentette őket. Mire tárgyalásra került a sor, Breyer ki-egyeztet és a bíróság csak a másik két vádlott felett ítélték. A törvényszék Jeseanun és Földest 2—2 hónapi fogház és 10—10.000 lei pénzbüntetésre ítélte. Jeseanu és társa fellebbezték az ítélet ellen, a bíróság azonban visszautasította a fellebbezést és jóváhagyta a törvényszék ítéletét.

— **Pékmunkások gyűlése.** Február 11-én, vasárnap délelőtti 10 órai kezdettel a pékmunkások nagy szakmai gyűlést tartanak a Vilson uccai Munkásokthonban. A bresla vezetője ezúton is felkéri az összes pékmunkásokat (azokat is, akik még nem tagjai a szervezetnek), hogy a gyűlésen pontos időben jelenjenek meg.

— **Folytak a háztulajdonosok bonjegyzései.** A háztulajdonosok a hadsereg felszerelési bonok jegyzését a Prefecturán, a Primárián, a Kereskedelmi Csarnokban és a Kereskedelmi Kamarában működő bizottságok előtt eszközlik. Az újabb három bizottságban a háztulajdonosok Szövetsége küldöttei útján képviselve vannak. Megnyugvással állapíthatjuk meg, hogy a bizottságok a háztulajdonosok jegyzései tárgyában létrejött megállapodások szerint járnak el és viszont a háztulajdonosok is lelkiismeretesen teljesítik állampolgári kötelességeiket. Kérjük is tulajdonosjársainkat, hogy a hivatalos idézések kézhez vétele után a megjelölt helyen és időben pontosan megjelenjenek és ékként a bizottságoknak különben is fáradságos munkáját megkönnyítsék. A Háztulajdonosok Szövetsége.

— **Drágább lesz a sör.** Bucuresti. Az Argus értesülése szerint a kartellben dolgozó Bragadiru, Azuga és Luther sörgyárak a sörárak emelésének engedélyezését kérték a kartelltanácsfól. A gyárak már most azt mondják a vevőiknek, hogy engedélyt kaptak a sör árának 2 lejjel való emelésére.

Magyarság korán reggel minden trafikban kapható

SPORT

Ma: A NAC tisztújító közgyűlése

A NAC ma, vasárnap délelőtti tízre tűzte ki tisztújító közgyűlést, amelyet a zöldfehérek, a jubileumi esztendőre való tekintettel, különös gondokkal készítettek elő. A most megválasztott vezetőségi tagoknak a dicsőséges harmincéves múlt szellemében kell vezetniük az egyesületet és a közgyűlés gondoskodni kíván arról, hogy olyan tagok kerüljenek be a vezetőségbe, akik

erre képesek is lesznek. Az új vezetőségben tehát helyet kap mindenki, aki valaha részt vett és aktíve dolgozott a NAC felállítására és helyet foglalnak a mai fiatal lelkes vezetőségi tagok, akik az utóbbi esztendőben vezették az egyesület ügyeit. Erre a közgyűlésre, amely sorsdöntő lehet, elvár az egyesület minden zöld-fehér hívót.

Február 17-18-án tartják meg a „Duna Kupa” értekezletet Temesváron

A román-magyar sportkapcsolatok kiszélesítése

(Bucuresti). Iuga Liviu, az FRFA technikai igazgatója tegnap telefonbeszélgetést folytatott a magyar labdarugószövetség illetékeseivel és a megbeszélések a Duna Kupa konferenciája körül folytak. Magyar részről értesítették Iugát, hogy a kupa szabályzatainak egy példányát elküldték Bucurestibe, egy példányt pedig a jugoszláv szövetség kapott meg.

Az első értekezletre vonatkozóan már korábban megállapodtak abban, hogy az Temesváron nyer lebonyolítást, csak az időpont volt bizonytalan, mert először február 15-éről volt szó. A magyar szövetség telefonon azt kérte, hogy az

értekezletet február 17-18-án bonyolítsák le, amit Iuga a szövetség nevében tudomásul is vett és ilyen értelemben értesítette a jugoszlávokat is.

A tegnapi telefonbeszélgetés során arra is kérték Iugát, hogy a temesvári tárgyaláson a román-magyar sportkapcsolatok kiszélesítésének kérdése is szóba kerüljön. A magyar szövetség ugyanis a román-magyar futballkapcsolatok szélesebb alapokra való fektetését kívánja, ami természetesen a román labdarugósportnak nagy hasznára lehet. A kérdés részleteit szintén megfogják vitatni a temesvári értekezleten.

A labdarugószakosztályok mellett atlétikai szakosztályoknak is működniük kell

A labdarugószövetség rendelkezése értelmében a labdarugójátékosoknak nemcsak a labdarugásban, hanem az atlétikában is bizonyos előírt gyakorlatot kell elvégezniük. Az atlétikai sport támogatását és fejlődését van hivatva előmozdítani ez a terv is, amelyet Baran Coriolan volt államtitkár, Temesvár város polgár-

mestere készített és amelyet az Ország Öre elé terjeszt jóváhagyás végett. Arról van szó, hogy az Ország Öre kötelezze valamennyi bányási sportegyesületet atlétikai szakosztályok létesítésére. Illymódon a labdarugósport jelentős mértékben támogathatja az atlétikát is.

Rádió műsor

Vasárnap

BUCURESTI. 9.45 Istentisztelet. 11.15 Hangverseny. 13.15 Időjelzés, vízállás. 13.30 Mofai zenekar. 14. Hírek. 14.50 Közlemények. 15.15 Falusi óra. 16.15 Premilitaris óra. 17.15 Munka és Jókedv óra. 18.15 Időjelzés. 18.17 Lemezek. 19 A hét. 19.15 Haway zenekar. 19.45 Hírek magyar nyelven. 19.55 Felolvasás. 20.15 Hanglemezek. 20.45 Hírek. 21.15 Színműelőadás a stúdióból. 22.10 Hírek. 22.30 Hanglemezek.

BUDAPEST I. 9 Ébresztő, hanglemezek. 9.45 Hírek. 11 Kath. istentisztelet. 12.15 Evangelikus istentisztelet. 1.20 Időjelzés. 1.30 Tánzenekar. 2.45 Hírek. 3 Hanglemezek. 4 Földművelésügyi előadás. 4.45 Tán-

zenekar. 5.30 Előadás. 6 Hírek. 6.15 Cigányzene. 7 Előadás. — 7.45 Hegedűszámok. 8.10 Sport eredmények, hírek. 8.25 Londoni levél. 8.40 Rádióegyeleget. 10.40 Hírek, sporteredmények. 11.10 Tánlemezek. 12 Hírek idegen nyelveken. 12.20 Cigányzene. 1.05 Hírek.

Hétfő

BUCURESTI. 12 Időjelzés. 12.10 Könnyű zene. 13.20 Időjelzés. 13.30 Balalajka zenekar. 14.00 Hírek. 14.20 Dalok zongorakísérettel. 14.40 Operett részletek (lemezek). 15 Rádióhírek. 19.17 Dilettánsok a mikrofon előtt. 20.05 Leon professzor előadása. 20.25 Zongorahangverseny. 20.45 Hírek. 21 Koncert a hadfelszerelési alap javára. (közvetítés az Ateneu Român-ból). Szünetben: 22 Hírek, sport. 22.15 A koncert folytatása. 23.10

zene. 24.25 Filmszámok hanglemezzel.

Nagy operaénekesek (lemezek) 23.45 Hírek a külföldnek.

BUDAPEST I. Ébresztő, tor-na, hírek, hanglemezek. 11 Hírek. 11.20 Felolvasás. 13 Harangszó. Időjárás. 13.10 Puky Judit zongorázik. 13.40 Hírek. 13.55 Csillei Livia énekel zongorakísérettel. 14.30 Honvédgyalogezred zenekara. — 14.30 Hírek. 17.15 Diáklőőr. 17.45 Idő, időjárás, hírek. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.15 A Rádió Szalonzenekara. 19 Felolvasás. 19.30 Tánclémezek. 19.50 Vitaelőadás. 20.15 Hírek. 20.25 Ráday László magyar nóták énekel. 21 A „magyar művészetért” akció képzőművészeti kiállítás.

Apróhirdetések

ALLÁS

Keresünk Nagyváradhoz közeleső szomszédos községek részére (Bihar, Szt. János, Fugyivásárhely, Fugyi) megbízható újságárusokat, jó keresettel. Jelentkezni a kiadóban. Piața Mihai Viteazul 4.

Ugyanakkor mindenest keresek azonnalra vagy 15-re, jó bánásmódban lesz része. — Sztrimber, Str. Nicolae Iorga 5. 444

Fiatall minden szobaleány, fiatal párhoz azonnalra felvételt. Jelentkezni. Str. Aurel Iazar Nr. 3 Schulhoff. 445

Megbizható házmeztartó igazolvánnyal rendelkezőt felvesszünk március 1-re. Vlahuța 29-a. 447

Perfekt minden fűzőnő 2 személyhez és jobb minden leányt hosszú bzo vitvánnyal 15-re felvesszek. — Gutmanné, Parcul Stefan Cel Mare 13. 451

Főzéshez érő mindenest felvessze. Dr. Eiländer Str. Saguna 2. 449

Megbizható főzni tudó mindenest keresek mieőbbi belépésre. Balázs, Str. Alexandri 4. 464

Ugyes fiut könnyű munkára felvesszek. Kun, Al. Gojdu 7. 463

VÉTEL-ELADÁS

Eladó ház és kiadó Co.onia Josia 8 ucca 2. Nem esik 76-nába. 454

Eladó nagy teljesítményű tengeri daráló és morzsoló, Szabo tanító, Str. Sinaia 8. Oradea. 462

Eladó használt cserép, ajtó, ablakok, kályhák. Str. Petru Pipas 3. 456

LAKÁS

Azonnalra, vagy májusra keresek modern lakást, egy vagy két szoba — cserépkályha, parkett — esetleg hall, fürdőszoba és mellékhelyiségekkel. Panaitescu, str. Oituz 7. emelet. 437

NYOMATOTT PASZTOR LILI CÉGNEL ORADEA